

Warszawa, 29 grudnia 2021 r.

W PL. 906.2021. KK

Pan

Mateusz Morawiecki

Prezes Rady Ministrów

Al. Ujazdowskie 1/3

00-583 Warszawa

Szanowny Panie Premierze

działając na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców¹, który stanowi, że do zadań Rzecznika MŚP należy informowanie właściwych organów o dostrzeżonych barierach i utrudnieniach w zakresie wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uprzejmie wskazuję na utrudnienia, jakie będą wiązać się dla przedsiębiorców w związku z wejściem w życie nowego systemu opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Z dniem 1 stycznia 2021 r., na podstawie art. 15 ustawy z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw², wejdzie w życie nowy system obliczania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, przewidujący konieczność osobnego obliczania wymiaru tej podstawy za każdy kolejny miesiąc roku kalendarzowego. W sytuacji, gdy suma wpłaconych za poszczególne miesiące roku kalendarzowego składek na ubezpieczenie zdrowotne będzie wyższa od rocznej składki na ubezpieczenie zdrowotne, ustalonej od rocznej podstawy, ubezpieczony będzie mógł dopiero w ramach rozliczenia całego roku złożyć wniosek o zwrot kwoty stanowiącej różnicę między sumą wpłaconych za poszczególne miesiące roku kalendarzowego składek na ubezpieczenie zdrowotne a roczną składką na ubezpieczenie zdrowotne ustaloną od rocznej podstawy. Jeśli natomiast nie złoży takiego wniosku w odpowiednim terminie, nie będzie mógł odzyskać wpłaconych środków.

¹ Dz.U. z 2018 r. poz. 648.

² Dz.U. z 2021 r. poz. 2105, dalej: „ustawa o zmianie”.

Podczas XXIX Posiedzenia Rady Przedsiębiorców, które miało miejsce 24 listopada 2021 r.³, Rzecznik MŚP negatywnie ocenił opisany wyżej nowy system obliczania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne. W opinii Rzecznika MŚP system ten jest nadmiernie skomplikowany, a jego wprowadzenie będzie wiązało się ze znacznymi obciążeniami dla przedsiębiorców oraz przyczyni się do obniżenia ich płynności finansowej. W związku z powyższym Rzecznik MŚP zaproponował, by system ten zmienić w taki sposób, aby miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne miała charakter stały i była ustalana w taki sposób, w jaki ustawa o zmianie określa minimalną miesięczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne, to znaczy jako kwotę minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu 1 stycznia danego roku. Dopłata różnicy między roczną składką na ubezpieczenie zdrowotne ustaloną od rocznej podstawy, a sumą wpłaconych za poszczególne miesiące roku kalendarzowego składek na ubezpieczenie zdrowotne następowałyby wraz ze złożeniem zeznania o wysokości osiągniętego dochodu (lub przychodu, w wypadku podmiotów rozliczających się na podstawie ryczału od przychodów ewidencjonowanych) w roku podatkowym, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa podatkowego. Przyjęcie zaproponowanego rozwiązania nie wiązałoby się z jakąkolwiek stratą dla systemu finansów publicznych, natomiast znacznie uprościłoby dokonywanie rozliczeń miesięcznych przez przedsiębiorców.

Propozycja Rzecznika MŚP spotkała się z pozytywną reakcją Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Pani Profesor Gertrudy Uścińskiej, biorącej udział w posiedzeniu. Pani Prezes zadeklarowała, że jest otwarta na wszelkie propozycje mające na celu uproszczenie rozliczenia składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Rzecznik MŚP dostrzegł również rozbieżności w zakresie definicji ustawowej dochodu odnośnie do przepisów podatkowych oraz zasad obliczania podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne po 1 stycznia 2022 r. odnośnie do niektórych kategorii płatników – definicji wprowadzanych przepisami ustawy o zmianie.

Przedmiotowe zagadnienie dotyczy przedsiębiorcy, który rozlicza się z podatku dochodowego od osób fizycznych na zasadach ogólnych lub liniowo za pomocą podatkowej

³ Dalej: „posiedzenie”. Zapis audiowizualny posiedzenia jest dostępny pod adresem <https://www.youtube.com/watch?v=XBtlpFOxtg>, dostęp 20.12.2021 r.

księgi przychodów i rozchodów. Należy zastrzec, że kwestia ta nie dotyczy składki za styczeń 2022 r., w pozostałych miesiącach jednak będzie dotyczyła już wszystkich osób rozliczających się w oparciu o księgę przychodów i rozchodów.

Należy na wstępie zaznaczyć, że po zmianach, przy obliczaniu podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne przedsiębiorcy prowadzącego podatkową księgę przychodów i rozchodów, nie uwzględnia się różnic remanentowych. Wynika to z tego, że ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych⁴ inaczej definiuje dochód niż znowelizowane przepisy o składce zdrowotnej zawarte w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁵, poprzez niezauważenie przez ustawodawcę możliwości korygowania wysokości dochodu w związku z różnicami remanentowymi.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 u.p.d.o.f., *u podatników osiągających dochody z działalności gospodarczej i prowadzących księgi przychodów i rozchodów dochodem z działalności jest różnica pomiędzy przychodem a kosztami uzyskania powiększona o różnicę pomiędzy wartością remanentu końcowego i początkowego towarów handlowych, materiałów (surowców) podstawowych i pomocniczych, półwyrobów, produkcji w toku, wyrobów gotowych, braków i odpadków, jeżeli wartość remanentu końcowego jest wyższa niż wartość remanentu początkowego, lub pomniejszona o różnicę pomiędzy wartością remanentu początkowego i końcowego, jeżeli wartość remanentu początkowego jest wyższa. Dochodem z odpłatnego zbycia składników majątku, wykorzystywanych na potrzeby działalności gospodarczej lub działów specjalnych produkcji rolnej, jest przychód z odpłatnego zbycia składników majątku, a w pozostałych przypadkach dochodem lub stratą jest różnica między przychodem z odpłatnego zbycia a:*

1) wartością początkową wykazaną w ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, z zastrzeżeniem pkt 2, powiększona o sumę odpisów amortyzacyjnych dokonanych od tych środków i wartości lub

2) wartością wynikającą z dokumentu stwierdzającego nabycie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu użytkowego lub udziału w takim prawie którego wartość

⁴ T.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1128, ze zm., dalej: „u.p.d.o.f.”.

⁵ T.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1285, ze zm., dalej: „ustawa o świadczeniach”.

początkową dla celów dokonywania odpisów amortyzacyjnych powiększona o sumę odpisów amortyzacyjnych, dokonanych od tego prawa lub udziału w takim prawie.

W tym przypadku przedsiębiorca, zgodnie z przytoczonymi zasadami, powiększa lub pomniejsza swój dochód w oparciu o wynik remanentu.

Jednak z art. 15 ustawy o zmianie wynika, że przedsiębiorca, od lutego 2022 roku podstawę będzie obliczał na zasadzie art. 81 ust. 2 w brzmieniu wprowadzonym tą ustawą - ***Roczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących działalność pozarolniczą, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, opłacających podatek dochodowy na zasadach określonych w art. 27, art. 30c lub art. 30ca ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, stanowi dochód z działalności gospodarczej ustalony za rok kalendarzowy jako różnica między osiągniętymi przychodami, w rozumieniu ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, a poniesionymi kosztami uzyskania tych przychodów, w rozumieniu ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, pomniejszony o kwotę opłaconych w tym roku składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, jeżeli nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów. Podstawa wymiaru składki w nowej wysokości obowiązuje od 1 lutego danego roku do 31 stycznia roku następnego, zwanego dalej „rokiem składkowym”.***

Powyższy przepis ustanawia nową definicję dochodu, odmienną od tej wskazywanej w art. 24 ust. 2 u.p.d.o.f., dla osób prowadzących podatkową księgę przychodów i rozchodów, co spowoduje, że o ile podatek dochodowy będzie pomniejszony o różnicę remanentową, to już składka zdrowotna będzie liczona bez tej różnicy, co w liczbach bezwzględnych przełoży się na składkę zdrowotną w wyższej wysokości niż podatek dochodowy – szacunkowo pięciokrotnie wyższą.

Nadto należy wskazać, że składka zdrowotna w tym zakresie będzie stanowić obciążenie większe niż obciążenia stricte podatkowe, ponieważ nie mają w tym układzie zastosowania dotychczas obowiązujące ulgi oraz wprowadzone przez *Polski Ład*, takie jak:

- na złe długi,
- darowizny na działalność charytatywną,
- badania i rozwój

- na inwestycje w zabytki
- sponsorowanie kultury, nauki i sportu.

Nie ma możliwości odliczenia też od podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne straty z działalności gospodarczej z poprzednich lat. W efekcie podstawa wymiaru składki zdrowotnej będzie wyższa niż podstawa opodatkowania. Składkę zapłacą też ci, którzy z powodu odliczeń nie muszą odprowadzać podatku np. nie dostali pieniędzy od kontrahentów i korzystają z ulgi na złe długi.

Powyższe okoliczności w sposób wyjątkowo drastyczny i niekorzystny wpływają na warunki prowadzenia działalności gospodarczej przez mikro-, małych i średnich przedsiębiorców, dla których prowadzenie podatkowej księgi przychodów i rozchodów stanowi dogodną formę ewidencjonowania zdarzeń gospodarczych na potrzeby rozliczeń podatkowych.

Innym przykładem rozwiązania wywołującego wątpliwości przedsiębiorców jest zasada obliczania wysokości składki na ubezpieczenie zdrowotne za styczeń 2022 r. Problem ten został powszechnie zauważony w związku z zastrzeżeniami płatników oraz stanowiskiem w tym zakresie zajmowanym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych –m.in. w artykule w Dzienniku Gazecie Prawnej (wydanie z dnia 27 grudnia 2021 r.) wskazano, że uchwalone przepisy ustawy o zmianie nie dają możliwości zapłaty składki zdrowotnej na starych zasadach (tj. obowiązujących do 31 grudnia 2021 r.) przez osoby wybierające rozliczenie podatku dochodowego od osób fizycznych w oparciu o stawkę liniową, skalę podatkową oraz opodatkowania dochodu z kwalifikowanych praw własności intelektualnej – poprzez odniesienie do nowego brzmienia art. 81 ust. 2 ustawy o świadczeniach.

Zgodnie ze stanowiskiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odnoszącym się do treści art. 79 ustawy o zmianie, składka na ubezpieczenie zdrowotne za miesiąc styczeń 2022 r. powinna zostać obliczona na zasadach obowiązujących przed 1 stycznia 2022 r. – takie stanowisko jest prezentowane na oficjalnej stronie internetowej Zakładu.

W ocenie Rzecznika MŚP, o ile można zgodzić się z twierdzeniem o możliwości ustalania podstawy obliczania składki na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2021 r., to już stopa składki na ubezpieczenie jest określona przez nowe przepisy pakietu ustaw określanych jako *Polski Ład*.

Zgodnie z art. 79 ustawy o zmianie: „**Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne, o której mowa w art. 81 ust. 2c ustawy zmienianej w art. 15, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, za styczeń 2022 r. ustala się na podstawie zasad obowiązujących do dnia 31 grudnia 2021 r.**”

W cytowanym przepisie wskazuje się jasno i wyraźnie, że podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne ustala się wg zasad określonych w art. 81 ust. 2 o świadczeniach: „**Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c i pkt 1a, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku**”

W związku z powyższym, można zrekonstruować na podstawie przepisów *Polskiego Ładu* następującą zasadę obliczania składki na ubezpieczenie zdrowotne: podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne za miesiąc styczeń 2022 r., dla przedsiębiorców, opłacających podatek dochodowy na zasadach określonych w art. 27, art. 30c lub art. 30ca u.p.d.o.f. ustala się na zasadach wskazanych w art. 81 ust. 2 w brzmieniu sprzed 31 grudnia 2021 r., natomiast stopa ubezpieczenia będzie określona nowymi przepisami art. 79a ustawy o świadczeniach (tylko w miesiącu styczniu).

Dlatego należy wskazać, że stanowisko ZUS może wywoływać uzasadnione wątpliwości, iż osoby opłacające na zasadach określonych art. 30c (podatek liniowy) oraz 30ca (opodatkowania dochodu z kwalifikowanych praw własności intelektualnej) u.p.d.o.f., będą opłacać składki na zasadzie nowego art. 79a: **Składka na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących działalność pozarolniczą, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, opłacających podatek dochodowy na zasadach określonych w art. 30c ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1128, z późn. zm¹) wynosi 4,9% podstawy wymiaru składki, jednak nie mniej niż kwota odpowiadająca 9%:**

1) minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu 1 stycznia roku składkowego, o którym mowa w art. 81 ust. 2, w przypadku składki obliczanej od miesięcznej podstawy jej wymiaru;

2) iloczynu liczby miesięcy w roku składkowym, o którym mowa w art. 81 ust. 2, i minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu tego roku składkowego, w przypadku składki obliczanej od rocznej podstawy jej wymiaru.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również w przypadku, gdy ubezpieczony, o którym mowa w ust. 1, opłaca w tym samym roku kalendarzowym podatek dochodowy na zasadach określonych w art. 30ca ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Kwestia ta jest znacząca dla płatników (przedsiębiorców), gdyż w zależności od przyjęcia interpretacji różnica w składce wynosi minimum ok. 111 zł. Sama sytuacja niepewności, co do interpretacji prawa w tym zakresie jest zjawiskiem niepożądanym i wpływającym na warunki prowadzenia działalności gospodarczej przez mikro-, małych i średnich przedsiębiorców.

Mając powyższe na uwadze, uprzejmie proszę o rozważenie możliwości wprowadzenia zmiany systemu opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne, zgodnie z powyższą propozycją Rzecznika MŚP.

Do wiadomości:

Pani Marlena Małąg
Minister Rodziny i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Pan
Tadeusz Kościński
Minister Finansów
ul. Świętokrzyska 16
00-916 Warszawa

Pani
Prof. Gertruda Uścińska
Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
ul. Szamocka 3, 5
01-748 Warszawa

2 podpisem
Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców
Adam Abramowicz
Adam Abramowicz